

באוצר החיים

פרשת במדבר

דברי אלקים חיי"ם מאוצרו הטוב של
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

והמה בכתובים בגליונות היו"ל עולת שבת בשבתו
ע"י 'מכון דברי תורה'
מתוכם נאספו כמה אמרות טהורות
לתועלת התלמידים לשנן וללמוד בדרך קצרה

יו"ל ע"י

אוצר הספרים

דישיבת צאנו קלויזענבורג

ברוקלין ניו יארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כל הזכויות שמורות

©

Copyright

ישיבת צאנז קלויזענבורג

1420 50th St.

Brooklyn N.Y. 11219

718.436.4209

להשיג הגליון בבתי מדרשינו די בכל אתר ואתר

עימוד ע"י ש.ה. 845-426-3347

פרשת במדבר

צדיקי אמת לא תלו נשיאותם בגדולת עצמם

ענותנותו של הדברי חיים

מרגלא בפומיה של זקה"ק מצאנו זי"ע, והיה יכול לחזור על זאת פעמים רבות במשך עריכת שלחנו הטהור: בכל העולם כולו לא נמצא עוד נשמה ערטילאית וריקנית כמוני, שלא עשתה עדיין שום מצוה כראוי ואין לה אחיזה בנקודה של תורה ויראת שמים, עכד"ק.

זקה"ק מגארליץ זי"ע סיפר איך שפעם אחת עלתה בידו להשיב תשובה ניצחת לאביו הקדוש, שכידוע היתה דרכו בקודש של זקה"ק מצאנו זי"ע שלא הלץ בביתו אפילו פרוטה אחת ופיזר כל הונו לעניים, ולבני ביתו לא השאיר מאומה. פעם היה זקה"ק מגארליץ זקוק לכסף בשביל נישואי בתו, שכבר היתה מבוגרת ובאה בשנים, ואביו זקה"ק מצאנו הבטיח לו שהכסף שיגיע לידו בהזדמנות הראשונה ימסור לו.

בינתיים עבר זמן מה ועדיין לא נודמן אצל זקה"ק סכום כסף, שהרי את כל הכסף שבא לידו פיזר נתן לאביונים. תוך שבועות אחדים הגיעו כמה נגידים, גבירים אדירים, להסתופף בצל קדשו של זקה"ק, קבע עמהם זקה"ק מגארליץ מועד שיכנסו אז וימסרו כסף לזקה"ק והוא יבא אחריהם לקבל את הכסף, הם בהיותם מרוצים להנות את זקה"ק מילאו את בקשתו בחפץ לב.

ואתכם יהיו איש איש למוטה איש ראש לבית אבותיו הוא. וצ"ב אריכות וכפל לשונו.

ובהמשך הפרשה: אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם. ויל"ד אריכות וכפל לשונו "נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם".

רועי ישראל תולים בזכות אבותם

ונראה לפרש דהנה כשאדם מתמנה להיות מראשי אלפי ישראל ואיש על העדה, אזי זה דרכם של רועי ישראל, לתלות את סיבת בחירתו בזכות אבותיו, שאך בכוחם וזכותם חבלים נפלו לו בנעימים להתמנות לתפקיד הרם ונעלה הזה (וכעין משארז"ל (ברכות ז ע"א) רשע וטוב לו רשע בן צדיק), ואין זה כלל בכוחו וביזכות עצמו ומחמת מדרגותיו ומעלותיו, שהוא הוא בבחי' חומץ בן יין ואיננו ראוי לאותו איצטלא.

ואכן מי שהוא סובר כן, ואינו תולה הגדולה בעצמו, הוא האיש אשר בחר בו ד' להיות מנהיג ישראל ורועה לעם ד'.

וכך היתה דרכם של אבותינו ורבותינו הקדושים שהחזיקו עצמם בענות קדשם שהם השפלים והנמוכים ביותר מכל הקהל, ואף בדרשם במקהלות עם בתוכחות מוסר תמיד התחילו מקודם להוכיח את עצמם.

בינתיים הלך לו זקה"ק מגארליץ לביתו בחשבו שבעוד זמן מה ישוב אל אביו הקדוש לקבל את הכסף, כשחזר לקחת את הכסף הבחין בעני אחד בן טובים (מנכדי הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע) שיוצא מלפני הדברי חיים וצהלתו בפניו (כשסיפר זאת זקה"ק מגארליץ אמר שכשראה זאת הבין שמשוהו כבר אירע כאן...). כאשר נכנס זקה"ק מגארליץ לאביו הקדוש לבקש כסף, דחה אותו זקה"ק ואמר: הלא כבר אמרתי לך שהכסף הראשון שיוזמן לי אתן לך. אמר לו זקה"ק מגארליץ הלא זה עתה היו אצלך הנגידים והשאירו כסף. שח לו זקה"ק שכבר קדמו איש פלוני שנכנס אחריהם ובכה במר נפשו ותינה לפניו את דוחק מצבו וריחם עליו ומסר לו את כל הכסף.

נענה זקה"ק מגארליץ בצערו ואמר: וכי אין אני חשוב אצלך כאותו אדם, והאם בנותי צריכות לישב בבית עד שתלכין ראשם? (רק לזקה"ק מגארליץ היתה ההעזה לומר כן בפני זקה"ק).

נתרגש זקה"ק ואמר בלשון קדשו: וויי איז מיר, מען זעהט איין אלטען טאטען וואס האט נישט קיין ניצוץ תורה ויראת שמים, און האט נאך אין זיין לעבן נישט געטון קיין מצוה פארן אייבערשטען, נאר א קליין קליין פינטעל צדקה זעהט מען נאך ביי עהם, וויל מען איהם דאס אויך צונעמען.

הפטיר זקה"ק מגארליץ וטען: אבל הלא אני זקוק לכסף. אמר לו זקה"ק: אתה יכול

לנסוע על פני המדינות ובטח יתמכו בך אנ"ש. הפטיר זקה"ק מגארליץ בדרך הלצה: אבל בבקשה ממך שעד שאני חוזר לא תפרסם את מה שאך עתה אמרת לי על עצמך כי אז הלא ישובו את פני ריקם, ואף אחד לא יאבה להכניס אותי לתוך ביתו...

מזה יש לנו דוגמא לענותנותם של הצדיקים. ואינה דומה שמייעה לראיה, כששמעו זאת מפי קדשם של הצדיקים שהיה נראה וניכר בחוש שזו היתה ממש המציאות אצלם, שהם שפלים מכל האדם אשר על פני האדמה.

צדיקי אמת היו בשפלות והכנעה

ובך היתה התנהגותם של כל הצדיקי אמת שבמקום גדולתם שם נמצא ענותנותם, ואיפוא שראו צדיק אמת ראו אצלו שפלות והכנעה, ואיך שממש היה מקנא ביהודי הפחות שבפחותים, כידוע מזקה"ק הייטב לב ושאר צדיקים.

ואת אלו הצדיקים הרים הקב"ה ונישאם למעלה למעלה, וכמאה"כ (תהלים קיג ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, היינו שמי שהוא בבחי' עפר, ונפשו כעפר לכל תהיה, אותו מקים ומגדל הקב"ה להושיבו עם נדיבים עם נדיבי עמו, הסימן של הסיטרא דקדושה הוא ענוה ונמיכות רוח, שמי שהוא מצד הקדושה אינו עושה עסק מעצמו ואינו מכיר כלל את ערכו האמיתי(א).

עליהם אדם להיות מנהיג העדה וראש ופרנס על הציבור, אזי זה דרכם של מנהיגי ישראל האמיתיים, שהוא מתבונן בעצמו שאיננו ראוי לאותה איצטלא, ומי

א. איתא בבעל הטורים בפרשתן (במדבר א x) אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה, ותמוה. ויל"פ דהנה כאשר בני" מעמידים וממנים

ביאור הכתובים

בזה יתפרש הפסוק ואתכם יהיו להנהיג ולפקוד את בני איש איש למטה איש ראש היינו אנשים כאלו שתולים שזה שנבחרו להיות ראשים ומנהיגים לבית אבותיו הוא אך בזכות אבותם שמסייעתם נבחרו ולא בזכותם, האנשים האלו הם הראויים לתפקיד זה של נשיאי בני ישראל.

ועוד נרמז בזה ואתכם יהיו היינו שיהיו נכללים בתוך כלל ישראל, ולא שיהיו פורשים מן הציבור בגאותם כי רבה שהמה המעולים והטובים שבציבור, ואדרבה בגודל ענותנותם ושפלותם המה סוברים שהנם הגרועים והפחותים ביותר שבכלל ישראל.

וי"ף שלכן נקט איש איש למטה אבותם, ונקט בדיוקא הך לישנא לרמז שיבחרו אנשים כאלו שאוחזים מעצמם שהנם נמוכים וגרועים מכל אחד והנם למטה למטה בשפל המדרגה, ואלו יעמדו להנהיג את בני ישראל.

ובזה יתפרש הפסוק אלה קרואי העדה הם אלו שנשיאי מטות שתולים נשיאותם בזכות אבותם, או יאמר באופן אחר אלה קרואי העדה נשיאי מטות אלו שאבותם ראשי אלפי ישראל המה שתולים שזה שנבחרו להיות מראשי אלפי ישראל אין זה כ"א בזכות אבותם, וממעטים את זכות עצמם, הם המה הראויים להיות קרואי העדה לכל דבר חשיבות שבעדה.

משיעור חורש"י במדבר תשל"ח

(חולין פט ע"א) ומתרבה שפלותם והכנעתם, ולבם נכנע בקרבם בחשבם שבסיבת מעשיהם הרעים, נגזר עליהם מדה כנגד מדה שיתמנו לראש ופרנס על הציבור, ויוטל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם (סנהדרין יז ע"א).

וכמאמר העולם שלתיבת רכ"י יש ב' משמעיות, שרב"י הוא נוטריקון ר'אש ב'ני ישראל ור'ע ב'עיני י"י, והיינו שמזה שנעשה לראש בני ישראל, אזי בענותותו ובשברון לבו הרי הוא למד מזה ומחליט שכנראה מאת ד' היתה זאת מפני שהנני רע בעיני ה', ואשר ע"כ מינו אותי לראש בני ישראל, להשיב עמלי בראשי וכעונש על חטאי אשר חטאתי, ואילו הצדיקים האמיתיים והיראים נשארים נחבאים אל הכלים ואינם מנהיגים ופרנסי ציבור.

ולזה יורמזו דברי הבעה"ט 'אין אדם נעשה שוטר מלמטה, אא"כ' הוא 'נעשה' בעיני עצמו ר'שע מלמעלה, והיינו שהוא תולה סיבת הדבר שנעשה שוטר מלמטה בזה שנעשה רשע מלמעלה שהוא רע בעיני ד' - אזי הוא הוא הראוי להמנות וזכאי לאותו איצטלא של שוטר ומנהיג לעם ישראל.

הוא ומה מעשיו שיזכה לכך, ובמה כוחו וזכותו יפה שיהיה ראש בני ישראל, וכאשר מצינו בשאול המלך ע"ה שאמר לו שמואל הנביא (שמו"א טו יז) הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה.

וידוע מהרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שהיה אומר בענוות קדשו, מדוע באים אלי אנשים בפתקאות לתנות את צרותיהם, כי ארז"ל (קידושין מ ע"ב) עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, ואלמלי הוכרע העולם לכף זכות היה ניתן לכל אחד שלום ושלוה והשקט ובטח, בני חיי ומוזני רויחי, ודורשי ד' לא יחסרו כל טוב, אבל חוטא אחד יאבד טובה הרבה כיון שבחטאיו ופשעיו הוא מכריע את העולם כולו לכף חוב ונגזר מדת הדין ח"ו, וכיון שניתן רשות למשחית שוב אינו מבחין בין טוב לרע וכל אחד סובל, ולפיכך יש להם טענה צודקת, ובאים אלי בקובלנא לאמר: מיילעך, ראה מה גרמת לי, תראה מה שאני סובל בשביל חטאיך, עכד"ק.

וזאת היא מדרגתם של ראשי בני ישראל, שככל שניתן להם גדולה יותר הם מתמעטים בעיני עצמם

יחוס אבות צריך לעזור למעשים טובים, ולשפלות והכנעה

מִיָּד אַרְוִיס דִּי מֵאַרְעָךְ פּוֹן דִּי בֵּינְעָר) שְׂאִין
בְּתַפְלְתֵי אַפִּי מִקְצַת מִתַּפְלַת אַבּוּתֵי הָקִי.

מעשי האבות מחייבים

הַיְחוּס צָרִיךְ לְחַיֵּיב אֶת הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְאַחוּז
בְּמַעֲשֵׂי אַבּוּתָיו, כְּמִשְׁאַרְזוּ"ל (תְּדַא"ר כ"ה)
חַיִּיב כָּל אָדָם לִזְמַר מִתֵּי יַגִּיעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי
אַבּוּתֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְיִדְוָעִים דְּבָרֵי הַפְּרִי
חֲדָשׁ (בְּדִינִים וְהַנְּהָגוֹת) שְׂכָל חוֹמְרָא וְהַנְּהָגָה טוֹבָה
שְׁנוּהָג אָדָם הָרִי זֶה מוּטְלָת עַל בְּנָיו וּמְחַוִּיבִים
לְקִיּוּמָה בְּתוֹרַת נֹדֵר, שְׂקַבְלַת אַבּוּת חֵלָה עַל
הַבְּנִיִּים.

וְזֶה נֹרְאִים הַדְּבָרִים שְׁחֹבָה עֲלֵינוּ לְקִיִּים וּלְנַהוּג
בְּכָל הַחֻמְרוֹת וְהַהִידוּרִים שְׁנַהֲגוּ בְּהֵם
אַבּוּתֵינוּ, וְכַאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם וְיִזְכֹּר בְּמַעֲשֵׂי
אַבּוּתָיו - אֲפִילוּ אִם הָיוּ אַנְשִׁים פְּשׁוּטִים - כְּמָה
קְדוּשָׁה וְטַהֲרָה וְכִמְהָ יֵרָאֵת שְׁמִים שְׁהִיָּה בְּהֵם,
וְלֵאֵיֶדֶךְ יִתְבּוֹנֵן אֵיךְ שֶׁהוּא נֹרְאָה נִגְדָם וְאֵיךְ נֹרְאִים
מַעֲשֵׂיו כְּלָפִי מַעֲשִׂיהֶם, הָרִי שְׁבוּשָׁה תַּכְסָּה אֶת
פְּנֵיו וְיִכְנַע רוּחוֹ בְּקִרְבוֹ, שְׁעֵתִיד לִיתֵן אֶת הַדִּין אִף
גַּם עַל זֹאת שֶׁהוּא עוֹבֵר נֹדֵר בּוֹה שְׁלֵא תַּפְס
קְדוּשַׁת אַבּוּתָיו בִּידוּ.

הרבה צדיקים לא התמו "בן וכו"

וְזֶה אֵי טַעֲמָא הָיוּ הַרְבֵּה צְדִיקִים, וְכֵן זְקָה"ק
מִצְאָנוּ זִי"ע זְקָה"ק הֵיטֵב לֵב זִי"ע, שְׁלֵא
הָיוּ חוֹתָמִים עֲצָמָם בֵּן לְאַמּוּר"ר וְכַדּוּמָה, כְּמוֹ
שְׁנַהֲגוּ שְׂאֵר צְדִיקִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שְׁבַעֲנוּת קְדָשָׁם
יִרְאוּ לֵיחָס אֶת עֲצָמָם לְאַבּוּתֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים,
שְׁהָרִי בּוֹה מוֹכִירִים וּפּוֹקְדִים הֵמָּה אֶת עוֹנֹתֵיהֶם
שְׂאִינִם אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂי אַבּוּתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, וְלֵא

בְּמַדְרֵשׁ (יְלֻקוּ"שׁ בְּמַדְבַּר תְּרַפ"ד) בְּשַׁעָה שְׂקַבְלוּ יִשְׂרָאֵל
אֶת הַתּוֹרָה נִתְקַנְאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן
מָה רְאוּ לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר מִן הָאוֹמוֹת, סִתָּם פִּיהֶם
הַקַּב"ה אָמַר לְהֵן הִבִּיאוּ לִי סִפְרֵי יוֹחֲסִין וְכו' כְּשֵׁם
שְׁבַנֵי מִבִּיאִין שְׁנֵאֲמַר וְיִתִּילְדוּ עַל מִשְׁפַּחוֹתֵם לְבֵית
אַבּוּתָם.

יחוס - גאווה לרשעים וענוה לצדיקים

וַיְבוֹאֵר כִּי הֵנָּה גַם לְאוֹמוֹת הָיָה סִפְרֵי יוֹחֲסִין
שֶׁהִתְגָּאוּ בְּהֵם, וּבְנֵי יִשְׁמַעֲאֵל הַתַּפְּאָרוּ
בִּיחּוּסִם אַחֵר אַבְרָהָם וּבְנֵי עֲשׂוּ בִּיחּוּסִם אַחֵר
יִצְחָק, וְהֵנָּה כִּי כֵן הִבִּיאתֶם יוֹחֲסִים לִידֵי גִיאוֹת
וְהַתְּנַשְׂאוֹת, וְזֶה הָיָה דֶרֶךְ הַרְשָׁעִים הַעוֹשִׂין מַעֲשֵׂה
זְמָרִי וּמִבְקָשִׁין שְׂכָר כְּפִנְחָס (סוֹטָה כ"ב ע"ב),
שְׁמַתַּפְּאָרִים בְּמַעֲלוֹתֵיהֶם וּבִיחּוּסִם וּמִבְקָשִׁים
גְּדוּלָה לְעַצְמָם.

לֵא כֵן הַצְדִיקִים שְׁדַרְכֶם דֶּרֶךְ הָאֱמֻת הוּא בְּדִיּוֹק
לְהִפְךָ, שִׁיחּוּסִם מִבִּיָּאָה אוֹתָם לִידֵי שְׁפָלוּת
וְהַכְּנַעָה, כְּמוֹ שְׂאֲמַר הַרְה"ק מְרַאפְשִׁיץ זִי"ע כִּי
הַהִבְדֵּל בֵּינוּ שְׁנִמְשָׁךְ מִשׁוֹרֵשׁ קְדוּשָׁה מֵאַבּוּה"ק
(אַבּוּי הַרְה"ק ר' מַעֲנַדְלִי לִיסְקַעַר זְצוֹק"ל הָיָה
קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹן מִתְלַמִּידֵי הַבַּעַש"ט מִלְבַּד מִמָּה שֶׁהִיָּה
גָּאוֹן מְפּוֹרָסִם בְּדוֹרוֹ וְגָאוֹן הַגָּאוֹנִים), לְבִין צְדִיקִים
אַחֲרִים שְׂאִין לְהֵם יְחוּס, הוּא בּוֹה שֶׁהִלְלוּ
כְּשַׁעוּמְדִים לְהַתְּפַלֵּל וְעֵלְתָה בִּידָם לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנֵת
הַלֵּב וּבַהֲתַבּוֹנְנוֹת וּלְכוּוֹן פִּירוּשׁ הַמִּיּוֹלוֹת, הֵנָּה אִף
שְׁלֵא הִיָּתָה שְׁלֵמָה וּמְתוֹקָנָה, הָרִיחָה מְרוּצָה
מַעֲצָמוֹ שְׁעֵלְתָה לוֹ תַּפְלָתוֹ כְּהוּגוֹן, כִּי לְפִי תַּפְלַת
אַבּוּתָיו הַפְּשׁוּטִים הָרִי תַּפְלָה זֶה יָפָה וְרֵאוּיָה, אֵיךְ
אַנִּי כְּשֵׁאֲנִי גּוֹמֵר תַּפְלָתִי וּמִתְבּוֹנֵן אֵיךְ הִיָּתָה תַּפְלָתִי
לְפָנֵי הַקַּב"ה, אֲנִי מִתְמַלֵּא בּוֹשָׁה וְכִלְיָמָה (סִיגִיט

יארצייט – יום תשובה והתבוננות

וזדהו ענין יום היארצייט שנהגו להתענות בו (ש"ע יור"ד סי' שעו ס"ד) ואומרים קדיש, דהנה איתא בספה"ק שבכל שנה ושנה ביום היארצייט של האדם חוזרים ודנים אותו למעלה, אם תתעלה נשמתו במעלות קדושים או שח"ו להיפך, ואם בנו הרשיע את מעשיו רח"ל הרי הוא גורם פגם לאביו למעלה, וחטאי הבן הם בעוכרם של האבות ומונעים בעדם מלהתעלות במדריגתם, ואדרבה הם גורמים ירידה ובזיון בעבורם.

ולכך יום היארצייט הוא יום תשובה והתבוננות לבן ועליו לפשפש במעשיו שלא יגרום ע"י מעשיו הרעים בושת ופגם לאביו. - ועכ"פ היחוס היא התחייבות נשגבה לאדם, ולא עטרה להתגדל בה - לקבל כיבודים וכדומה בזכות אבותיו, שמעשיו יקרבוהו ואך אם ילך בדרכי אבות יהיה ראוי להתייחס אל אביו"ק.

יזכור האדם אבותיו להתעורר

בוודאי לבעלי המדריגות הקדושים צריכים לכוון מעשיהם בלתי לד' לבדו, אך אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו יזכיר לו את מקור מחצבתו שהוא חוטר מגזע קדוש, ואיך ילך הוא ויחטא וינתק עצמו משרשו, וגם יתבונן שאם יחטא הרי הוא פוגם ומבזה את כבוד אבותיו הקדושים, ולאפוקי מדרך האפיקורסים אשר רשעים יכשלו בם שמצד אחד הוא מתגאה ביחוסו, ולאידך גיסא הרי הוא מסתכל על אביו כעל זקן מהדור הישן שעבר עליו הכלה, ואילו הוא מבני הדור החדש, וכן הוא באומות העולם שהיחוס אצלם אין בה שום התחייבות כי אם להתגאות ולהתנשאות בזה.

החשיבו את עצמם כראויים להתייחס אחר אביהם.

"וויי איז מיר, ווי איין האר"

זקה"ק מצאנו זי"ע סיפר, כשהייתי אברך נפלתי למושכב ונחלשתי מאד (ואז אמר ש"העולם" פעלו בעבורו לטובה שישאר בחיים, והחזיק להם טובה על כך) וכבר חשבתי שקרב קיצי (ובלשון קדשו: אז מען מיינט שוין) התחלתי לערוך את חשבון נפשי ולחשוב איזה שייכות יש לי עם האבות הקדושים, וראיתי שאני מקושר בזקני החכם צבי בכחוט השערה, וכשסיפר זאת זקה"ק נתחוררו פניו ואמר, אוי וויי איז מיר ווי איין האר, ווי איין האר.

ואם בארזים נפלה שלהבת מה יענו אזובי קיר, שהרי אם אדם חוטר מגזע קדושים ואינו הולך בדרכי אבות, הרי הוא מעורר חימה על עצמו, שהיה לו ממי ללמוד כיצד להתנהג ולא למד ממועשי צדקתם.

חטא הבן פוגם באבותיו למעלה

ויתר על כך מי שאינו הולך בדרכי אבותיו הרי הוא פוגם בכבוד אבותיו בגן עדן, וכדאיתא ברש"י (בראשית לה ח) שלפיכך העלימו את יום מותה של רבקה שלא יקללו הבריות הכרם שיצא ממנו עשו, שאת כבוד אביו הוא מחלל בעוה"ז.

ומכ"ש שבעולם העליון בזיון הוא לאבותיו כשמראים להם ומוכיחים אותם ע"ז איך שנראה זה שהוא מיוצאי חלציהם, ונמצא שכשהבן חוטא הרי הוא גם בכלל מקלל ומבזה אביו רח"ל.

וממעטים את עצמם, ואילו אצל אומות העולם היחוס מביא לתוצאות הפוכות, ואשר ע"כ בחר בנו ד' מכל העמים ונתן לנו את תורתו.

משיעור חורש"י במדבר תשל"ח

וע"כ אמר הקב"ה לאומות העולם "לכו והביאו לי ספרי יוחסין כשם שבני מביאים" היינו שאצל בני ישראל היחוס גורמת להם שפלות רוח

עסק תורה עדיפה מרוב הסתופפות אצל צדיקים ומקומות הקדושים

הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופא דלעתיד עכלה"ק.

הלומד תורה – בעומד במקדש

כי מפני חטאינו גלינו מארצנו ואין אנו יכולים לעלות בהר ה' מחמת איסור טומאה, וגם בכותל המערבי אין לנוע בידיים מגושמות, וכשעומדים שם דוה לבנו כשרואים את החורבן לפני העינים, ועל אלה חשכו עינינו שניגשים סמוך ונראה למקום המקדש ואין אנחנו יכולים להתקרב יותר ושועלים הלכו בו, וז"ש עומדות היו רגלינו בשער ירושלים בלי אפשרות להיכנס בתוך השער, ולפיכך שמחתי באומרים לי בית ה' נלך דעדיף לשבת ולעסוק בתורה בבית מקדש מעט, המקודש בקדושת המקדש.

לא הרבו לנסוע לציוני צדיקים

וכאן מקום אתי להשיח אשר בלבבי כי אזכרה ימים מקדם מימי ילדותי שאז לא היו מרבים לנסוע אל ציוני הצדיקים, וכן זקה"ק מגארליץ וכ"ק אאמו"ר זי"ע לא הרבו לנסוע לצאנו, ורק בשנים המאוחרות נשתרשה נסיעה המונית לקברי צדיקים.

איש על דגלו וגו', מנגד סביב לאהל מועד יחנו.

לכאורה נקט הכתוב שני לשונות סותרות, כי מנגד משמעותו הרחק, ואילו סביב משמעותו קרוב.

מהרש"א: בית מדרש כביהמ"ק

נראה בהקדם דברי מהרש"א בחידושי אגדות (מגילה כ"ט ע"א) על מה שאמרו עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל שיקבעו בארץ ישראל, שעל דרך זה יש לכוון במזמור (תהלים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך וגו', זה המזמור בגלות נאמר שמחתי באומרים לי בית ה' נלך שהוא בית הכנסת כאילו עומדות היו רגלינו בבית המקדש בירושלים, ולכך שמחתי בהליכתי לבית הכנסת כאילו באתי למקדש, לפי שירושלים הבנויה כעיר שחבורה וגו' ר"ל ע"פ שאמרו במדרש לעתיד יהיה בית המקדש גדול כירושלים שבעה"ז וירושלים יהיה גדול ככל ארץ ישראל (ועין בשו"ת דברי יציב חו"מ סימן צ), ועל זה אמר מה טעם יהיה בית המקדש לעתיד כל כך גדול לפי שבירושלים הבנויה לעתיד יהיה חבורה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי הכנסיות שהיו בעולם הזה, ונמצא עתה בגלות שאני עומד בבית

שלא רצו לנסוע רק הלכו רגלי, (ואיש חסיד אחד בשם ר' זאלקא הלך במשך שלש עשרה שבועות מטארניגראד לצאנז), ובכל הדרך אמרו תהלים ולמדו משניות וכו', ואחר כך הסתופפו בצל הקודש משך כמה שבועות עד שלמדו וקבלו דרך עבודה על חצי שנה או שנה.

וכמו כן כשעלו ישראל קדושים לבית המקדש לא הלכו לראות ולהתבונן בכלילת יופיו אלא כדבר האמור (דברים יד כג) למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים, שלמדו שם דרך בעבודת השם אצל הכהנים (עיין ב"ב כ"א ע"א תוד"ה כי מציון), ולבם נשבר בקרבם ברוב אימה ופחד על שהרגלים דורכות באדמת קודש של בית המקדש, וכמובא במכתב מעדות בן נכר שעל אף ריבוי העם בעזרה שרר שם שקט.

וכן היה אצל כמה וכמה צדיקים, וכגון הרה"ק מקאזניץ והרה"ק הרר"מ מרימנוב זי"ע, שאצלם היו רואים במוחש את המורא רבך כמורא שמים, (והיו גם צדיקים שאצלם היה קצת אחרת וכגון אצל רבה"ק מלובלין זי"ע).

עדיף ללמוד מאשר לרוץ לכותל

המערכי

ובעוה"ר מחמת אורך הגלות נשתכח המושג של ומקדשי תיראו, כשבחור אין לו חשק ללמוד הוא קם בערב ועושה נסיעה לכותל מבלי שיתבונן מה לו עם הכותל המקודש, שזה ענין בשביל בני עלייה הראויים לאותה איצטלא, וכגון בעל אור החיים הקדוש זי"ע שכידוע שלא פעם עם אחד פיתקא להניחה אצל כותל המערבי והיה כתוב בה אל אחותי רעייתי יונתי תמתי וכו', ומי שיכול לכתוב כך, שהוא מבניה של שכינה הקדושה והשכינה שמחה לראותו, יש לו שייכות אל הכותל המערבי, אבל אנו בעניותן הלואי שלא

כי הגם אמנם שהצדיקים קדושי עליון הם ומקום מנוחתם קדוש מאוד אבל עבודת השי"ת אינה אלא בהתמדה בתורה ותפלה, בלי לבטל ולהחסיר כלל משיעורי תורה, והיו נוסעים רק לצדיקים אשר בחיים חיותם שמהם אפשר לשמוע וללמוד דרך בעבודת השם, ואלו שהיו מרבים לנסוע לציונים היו מכונים חסידים מתים (טויטע חסידים).

פרט לצדיקים יחידי סגולה שהיה להם בזה ענינים אחרים לגמרי, וכידוע מהרה"ק מראפשיץ שדיבר עם רבינו הק' הנועם אלימלך זי"ע בציון שלו, וכן ידוע העובדא מהרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע, ומדו"ז הגה"ק משינאווא זי"ע, אבל בשביל אנשים פשוטים בודאי שטוב יותר שתחת זה ילמד בספר הקדוש נועם אלימלך.

ובעוה"ר שבטלים מן התורה כל שאין לו חשק ללמוד רואה עצמו כחסיד בזה שמושטט בין הקברים, ואשר חז"ל (חגיגה ג ע"ב) הגדירו זאת כאחד מסימני שוטה הלן בבית הקברות.

לא להרבות להסתופף בצל קודש

וכמו כן ברור אצלי דגם בזמן שבית המקדש היה קיים לא היו מרבים להסתובב בחצרות בית ה', ואף אנשי ירושלים לא היו עולים בכל יום להתפלל בבית המקדש, אלא ישבו בביתם ועשו הכנה דרבה מרגל לחבירו, מסוכות עד פסח, כדי שיהא ראוי והגון להראות פנים לפני השכינה.

וגם כשרצו חסידים לנסוע לצדיקים התכוננו תחלה במשך כמה חדשים בלימוד התורה ותשובה שלימה כדי שבנוכחותו לא יבלבל ח"ו את מחשבותיו הקדושים של הצדיק. והיו הרבה

ואולם בסופו של דבר עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים ולא יכולתי להמשיך בדרכי מחמת פחד ומורא מקדש.

ביאור הכתוב

זקה"ק בייטב לב בפרשתינו כתב על פי דברי מהרש"א הנ"ל לפרש הכתוב הנ"ל, מנגד פרש"י מרחוק היינו אפילו בהיותם מרחוק בארצם עם כל זה סביב לאהל מועד יחנו היינו בית המקדש, כי ביהכנ"ס וביהמ"ד נדונים כאילו כבר הם סביב לאהל מועד לפי שדנים על שם העתיד, וכפי שנאמר בתחלת הכתוב איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל ופרש"י באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשאוהו ממצרים וכו', והיינו ששם את אפרים לפני מנשה אם כי מנשה הבכור אולם אחיו הקטן יגדל ממנו, מזה נראה בעליל שיעקב דן על שם העתיד להיות כאילו כבר היה, עכתד"ק.

ונראה להוסיף דהנה אפרים היה רגיל לפני יעקב בתלמוד (רש"י בראשית מח א) ואילו מנשה היה ממונה כאפוטרופוס על בית יוסף (תרגום יונתן בראשית מג טו), ובשימת אפרים לפני מנשה להורות נתן שגדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב (מגילה ט"ז ע"ג), וכן קי"ל (יו"ד סימן ר"מ סעיף כ"ה) שאין צריך לשמוע לאביו כשמוחה בו מללכת לתלמוד למקום אחר, כי לא מכל אדם זוכה לתלמוד.

ומזה רואים גודל ערך מעלת לימוד התורה, ואשר בישיבתו באהלי תורה אף שהוא מנגד, הרי זה כאילו סביב לאהל מועד יחנו.

משיעור חורש"י במדבר תשכ"ט

נהא בגדר מה שנאמר (תהלים נ טז) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי.

גם כשפותחים גמרא ללמוד יש לנו לפחד ולירא ולפשפש במעשינו אם אנו ראויים ורשאים ללמוד תורת ה', אלא שעל כרחינו אנו מצווים ועומדים לעסוק בדברי תורה, וכבר אמרו (ברכות כ"ב ע"א) שאין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש נאום ה' מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה, על כן לאנשים כמונו עדיף ללמוד סדר קדשים ורמב"ם הלכות בית הבחירה, ובכירור הלכה אחת לעומקה יעשה יותר טובה לנפשו ממאה נסיעות לכותל המערבי.

הפחד מצדיק ומקום קדוש

מסופר על הרה"ק מוה"ר נתן דוד משידלאווצי כשהיה נכנס להיכל קדשו של זקה"ק מצאנו זי"ע, היה עומד זמן רב, ולפעמים משך כמה שעות, ליד הדלת כשמדי פעם הוא נוגע בידית הדלת ונרתע מיד לאחוריו מרוב אימה ופחד, והיה אומר אלמלי הייתם מכירים את הרב מצאנו כפי שאני מכירו לא הייתם מסוגלים להחזיק מעמד מרוב פחד. וכמו כן מי שהולך ורץ תמיד לכותל המערבי סימן הוא שאינו יודע ומכיר קדושת המקום מהי.

בזה יפורש עוד באומרו שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, שהיה לי שמחה גדולה כשאמרו לי שאני יכול ורשאי לילך לבית ה', כי דוד המלך ברוב ענוותנותו חשב שאינו ראוי לכך כלל ועיקר,

התוכן:

צדיקי אמת לא תלו נשיאותם בגדולת עצמם

רועי ישראל תולים בזכות אבותם / ענותנותו של הדברי חיים / צדיקי אמת היו בשפלות
והכנעה / ביאור הכתובים

יחוס אבות צריך לעורר למעשים טובים, ולשפלות והכנעה

יחוס - גאווה לרשעים וענוה לצדיקים / מעשי האבות מחייבים / הרבה צדיקים לא חתמו "בן
וכו" / "וויי איז מיר, ווי איין האר" / חטא הבן פוגם באבותיו למעלה / יארציט - יום תשובה
והתבוננות / יזכור האדם אבותיו להתעורר

עסק תורה עדיפה מרוב הסתופפות אצל צדיקים ומקומות הקדושים

מהרש"א: בית מדרש כביהמ"ק / הלומד תורה - כעומד במקדש / לא הרבו לנסוע לציוני
צדיקים / לא להרבות להסתופף בצל קודש / עדיף ללמוד מאשר לרוץ לכותל המערבי /
הפחד מצדיק ומקום קדוש / ביאור הכתוב

